

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ДУ «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ»**

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ – СТРАТЕГІЯ
СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЗАПОРІЖЖЯ 2026

ДОСВІД КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ ЩОДО ЗАОХОЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ОЧНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Щербаков М.С., Світлицький А.О., Матвейшина Т.М., Вовченко М.Б., Богданов П.В., Чернявський А.В.150

РЕАЛІЗАЦІЯ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ІЗ ВТОРИННОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ІЗ «ФТИЗІАТРІЇ» ТА «ПУЛЬМОНОЛОГІЇ» НА ДОСВІДІ КАФЕДРИ ФТИЗІАТРІЇ І ПУЛЬМОНОЛОГІЇ

Ясінський Р.М., Растворов О.А., Шальмін О.С., Мирончук Ю.В.152

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту»: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
2. Міністерство освіти і науки України. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану: 2022.
3. World Health Organization. Mental health and psychosocial considerations during emergencies. Geneva: WHO, 2020.
4. Kossioni A. E., McAndrew R., Eaton K. A. Dental education in crisis situations // European Journal of Dental Education. 2022.
5. Яковенко І. В. Стоматологічна освіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Київ: Медицина, 2021.

ДОСВІД КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ ЩОДО ЗАОХОЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ОЧНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Щербаков М.С., Світлицький А.О., Матвейшина Т.М., Вовченко М.Б.,
Богданов П.В., Чернявський А.В.

Кафедра анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії
ЗДМФУ

Досвід кафедри анатомії щодо заохочення студентів до очного навчання в умовах воєнного стану свідчить про можливість збереження високої якості освітнього процесу за умови комплексного та виваженого підходу до його організації. Воєнний стан в Україні зумовив суттєві трансформації у формах навчання, однак специфіка викладання анатомії, як фундаментальної морфологічної дисципліни, передбачає безпосередній контакт із анатомічними препаратами, що не завжди може бути повноцінно замінено дистанційними технологіями.

Упродовж зазначеного періоду на кафедрі реалізовано низку організаційних і педагогічних заходів, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування очного навчання. Особлива увага приділяється створенню безпечного освітнього середовища: забезпечено доступ до укриттів, відпрацьовано алгоритми дій під час повітряної тривоги, проводяться регулярні інструктажі. Це дозволяє мінімізувати ризики та підвищити довіру студентів до очної форми навчання.

Водночас важливим напрямом роботи є цілеспрямована позиція викладачів кафедри, які систематично заохочують студентів переходити на очну форму навчання. У процесі комунікації зі здобувачами освіти акцентується увага на перевагах безпосередньої участі в заняттях, значенні практичних навичок та ролі анатомії як основи клінічного мислення. Такий

підхід формує у студентів усвідомлене ставлення до необхідності очного навчання та підвищує рівень їх відповідальності.

Значний акцент зроблено на підвищенні практичної спрямованості занять. На кафедрі широко використовуються анатомічні препарати, музейні колекції, муляжі, а також сучасні засоби візуалізації, включаючи тривимірні моделі. Практичні заняття доповнюються клінічними паралелями, що сприяє формуванню професійного мислення та усвідомленню значущості анатомічних знань для майбутньої лікарської діяльності.

Організація навчального процесу на кафедрі здійснюється у змішаному форматі як для практичних занять, так і для лекцій. Студенти мають можливість долучатися дистанційно, однак ті, хто відвідує заняття очно, беруть участь і в лекціях у традиційному аудиторному форматі. Такий підхід забезпечує безперервність освітнього процесу, зберігає академічну дисципліну та сприяє формуванню стійкої навчальної мотивації.

Важливою складовою заохочення студентів до активної участі в освітньому процесі є функціонування на кафедрі двох студентських наукових гуртків — з анатомії та оперативної хірургії. У межах їх роботи впроваджуються різноманітні методи зацікавлення студентів, зокрема проведення тематичних засідань, демонстрацій препарування, підготовка доповідей і презентацій, участь у науково-практичних дослідженнях та конференціях. Додатково на засіданнях гуртків проводяться інтерактивні ігрові квести з анатомії та елементами оперативної хірургії, що значно підвищує зацікавленість студентів, активізує їх пізнавальну діяльність та сприяє кращому засвоєнню матеріалу в умовах живої взаємодії.

Додатковим чинником стимулювання є системний контроль знань із акцентом на практичну складову. Проведення очних модульних контролів, оцінювання навичок роботи з анатомічними структурами формує відповідальне ставлення до навчання та сприяє регулярному відвідуванню занять.

Не менш важливим є створення сприятливого психологічного клімату. Викладачі кафедри підтримують постійний контакт зі студентами, сприяють формуванню академічної спільноти, що в умовах воєнного часу має особливе значення для стабілізації емоційного стану здобувачів освіти.

Аналіз результатів діяльності кафедри свідчить про позитивну динаміку: спостерігається підвищення відвідуваності практичних занять, покращення рівня засвоєння матеріалу, а також зростання інтересу студентів до наукової роботи. Більшість студентів відзначають переваги очного навчання, зокрема можливість безпосередньої роботи з анатомічними об'єктами та отримання практичних навичок.

Таким чином, досвід кафедри підтверджує, що за умов воєнного стану ефективно заохочення студентів до очного навчання є можливим за рахунок поєднання безпекових заходів, активної позиції викладачів, практичної орієнтації освітнього процесу, впровадження змішаних форм навчання та залучення студентів до наукової й інтерактивної діяльності. Це забезпечує не лише збереження якості підготовки, але й формування професійної мотивації майбутніх лікарів.

РЕАЛІЗАЦІЯ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ІЗ ВТОРИННОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ІЗ «ФТИЗИАТРІЇ» ТА «ПУЛЬМОНОЛОГІЇ» НА ДОСВІДІ КАФЕДРИ ФТИЗИАТРІЇ І ПУЛЬМОНОЛОГІЇ

Ясінський Р.М.

доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології

Растворов О.А.

доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології

Шальмін О.С.

професор кафедри фтизіатрії і пульмонології

Мирончук Ю.В.

доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології

Ключові слова: фтизіатрія, пульмонологія, спеціалізація, мультидисциплінарний підхід

Викладання дисциплін практикуючим лікарям на післядипломному етапі відрізняється від освітнього процесу на додипломному етапі. Зокрема, лікарі-курсанти потребують оновлення знань патогенезу хвороб згідно сучасних поглядів, потребують висвітлення міжнародних та вітчизняних рекомендацій щодо діагностики та лікування хвороб, потребують розбору складних клінічних випадків, тощо. Для виконання цих вимог найкраще підходить мультидисциплінарний підхід до викладання дисциплін для вторинної спеціалізації [1-4].

У Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті (ЗДМФУ) широко впроваджено мультидисциплінарний підхід на післядипломному етапі освітнього процесу при викладанні всіх циклів спеціалізації.